

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

30 april 2003

ONTWERP VAN DECREET

**houdende instemming met de overeenkomst inzake de bescherming van
Afrikaans-Euraziatische trekkende watervogels en de bijlagen 1, 2 en 3,
ondertekend in Den Haag op 15 augustus 1996**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden
uitgebracht door de heer Stefaan Platteau**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Luc Van den Brande.

Vaste leden :

de heren Freddy Sarens, Walter Vandenbossche, Luc Van den Brande, Johan Weyts ;

de heren Louis Bril, Peter Gysbrechts, André Moreau, Stefaan Platteau ;

de heren Karim Van Overmeire, Christian Verougstraete, Miel Verrijken ;

de heren Peter De Ridder, Patrick Hostekint ;

de heer Frans Ramon ;

de heer Etienne Van Vaerenbergh.

Plaatsvervangers :

mevrouw Brigitte Grouwels, de heer Erik Matthijs, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heer Jef Van Looy ;

de heren Julien Demeulenaere, Didier Ramoudt, Marc van den Abeelen, Paul Wille ;

mevrouw Hilde De Lobel, de heren Pieter Huybrechts, Luk Van Nieuwenhuysen ;

de heren Marcel Logist, Jacques Timmermans ;

de heer Eloi Glorieux ;

de heer Jan Roegiers.

Zie :

1606 (2002-2003)

– Nr. 1 : Ontwerp van decreet

INHOUD

Blz.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR MEVROUW VERA DUA, VLAAMS MINISTER VAN LEEFMILIEU EN LANDBOUW	4
I.1. Algemene situering	4
I.2. Kort historisch overzicht	4
I.3. Internationale stand van ondertekening en ratificatie van de overeenkomst	5
I.4. Werking van de overeenkomst	5
I.5. Implementatie van de overeenkomst	6
I.6. Acties in Vlaanderen	6
I.7. Bij wege van conclusie	7
II. ALGEMENE BESPREKING	7
II.1. Tussenkomen van de leden	7
A. Tussenkomen van de heer Stefaan Platteau	7
B. Tussenkomen van de heer Miel Verrijken	8
C. Tussenkomen van de heer Frans Ramon	8
II.2. Replieken van de minister	9
A. Reputatie van België inzake vogelbescherming	9
B. Duur van de goedkeurings- en ratificatieprocedure	9
C. Centraal secretariaat en centrale projectbetoelaging	9
D. Mogelijke interferenties tussen trekroutes en windmolenparken	10
E. Reeds lopende Vlaamse acties die passen in het verdragskader	10
III. STEMMINGEN	11
III.1. Artikelsgewijze stemming	11
III.2. Stemming over het geheel	11

DAMES EN HEREN,

In de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden werd op 22 april 2003 het ontwerp van decreet houdende instemming met de overeenkomst inzake de bescherming van Afrikaans-Euraziatische trekkende watervogels en de bijlagen 1, 2 en 3, ondertekend in Den Haag op 15 augustus 1996, na bespreking bij unanimitéit goedgekeurd.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR MEVROUW VERA DUA, VLAAMS MINISTER VAN LEEFMILIEU EN LANDBOUW

I.1. Algemene situering

De minister wijst er bij de aanvang van haar uiteenzetting op dat het nu voorliggende instemmingsdecreet met de overeenkomst inzake de bescherming van Afrikaans-Euraziatische trekkende watervogels kadert in de Conventie van Bonn ter bescherming van trekkende in het wild levende diersoorten. Het reeds eerder – meer bepaald in het voorjaar van 2001 – in deze commissie behandelde verdrag tot bescherming van vleermuizen (doorgaans aangeduid met de term “Eurobats”) is een ander voorbeeld van een verdrag dat kadert in die Conventie van Bonn.

Migratie van dieren is sinds mensenheugnis een bekend fenomeen. Dit trekgedrag wordt veroorzaakt door het feit dat bepaalde soorten op zoek moeten naar geschikte overwinterings- of broedgebieden. Vogels zijn ongetwijfeld de meest bekende groep onder de trekkende diersoorten. Eenieder weet dat in het najaar een deel van onze vogelsoorten vertrekt naar het warme zuiden, terwijl kort daarop een aantal andere soorten uit het hoge noorden bij ons aankomen om hier te overwinteren. Relatief weinig mensen realiseren zich echter welke risico's deze vogels lopen tijdens hun jaarlijkse trekperiode.

Hoewel vogels geen landsgrenzen kennen, heeft het oversteken van deze grenzen vaak desastreuze gevolgen. De minister haalt dienaangaande het voorbeeld van de grutto aan. Deze soort wordt in Vlaanderen streng beschermd. Met overheidssteun worden daarenboven ook weilanden aangekocht of in beheer genomen, of worden beheersovereenkomsten gesloten met landbouwers. Kwestie van ervoor te zorgen dat deze vogels voldoende geschikte broedgebieden vinden. Dezelfde grutto's zijn echter massaal te koop op plaatselijke markten

in West-Afrika, waar ze doorgaans slechts een luttele halve euro kosten, en daardoor een welkome aanvulling vormen op het menu van de lokale bevolking.

Voor de minister staat het dan ook buiten kijf dat voor het beheer van een trekkende diersoort steeds internationale samenwerking noodzakelijk is. De nu voorliggende overeenkomst inzake de bescherming van Afrikaans-Euraziatische trekkende watervogels is een schoolvoorbeeld van een internationale overeenkomst die de lidstaten oproept tot internationale samenwerking met als doel het duurzaam behoud van populaties van, in casu, trekkende watervogels te verzekeren.

I.2. Kort historisch overzicht

Bij wege van korte historische schets, brengt de minister in herinnering dat tijdens de in 1972 gehouden “United Nations Conference on Human Environment” de noodzaak van internationale samenwerking op het gebied van trekkende diersoorten voor het eerst ook officieel werd onderkend. Eén van de aanbevelingen resulteerde in de hoger reeds genoemde Conventie van Bonn ter bescherming van trekkende in het wild levende diersoorten. Hoofddoelstelling van deze conventie is het bieden van bescherming aan trekkende soorten in de breedste zin van het woord. Het basisprincipe dat ten grondslag ligt van deze conventie, is de erkenning door de lidstaten van het belang van het behoud van trekkende diersoorten.

De minister preciseert dat daartoe werd overeengekomen dat, telkens wanneer nodig en wenselijk, er actie zou worden ondernomen om het behoud van soorten te waarborgen. Hierbij wordt vanzelfsprekend heel in het bijzonder aandacht geschonken aan bedreigde soorten en soorten met een zogenaamde “ongunstige staat van bescherming”. Dienovereenkomstig kent de Conventie van Bonn dan ook twee bijlagen. Bijlage 1 heeft betrekking op soorten die bedreigd zijn. Een voorbeeld hiervan is de berggorilla. Voor deze soorten worden de lidstaten opgeroepen direct over te gaan tot beschermingsmaatregelen. Bijlage 2 richt zich op soorten met een “ongunstige status van bescherming”. Voor deze categorie worden de betrokken landen opgeroepen om speciale overeenkomsten of “agreements” af te sluiten. De overeenkomst inzake de bescherming van Afrikaans-Euraziatische trekkende watervogels is zo'n overeenkomst.

De minister benadrukt dat deze overeenkomsten direct bijdragen tot de implementatie van de Conventie van Bonn. Het voordeel van een overeen-

komst is dat er daardoor veel gericht kan worden ingezoomd op de problematiek, terwijl ook de zogenaamde “range states” van de betrokken diersoort (d.w.z. die staten wier territorium bestreken wordt door de migratoire actieradius van een diersoort) kunnen worden betrokken bij het uitwerken en implementeren van de maatregelen die eventueel noodzakelijk zouden blijken.

I.3. Internationale stand van ondertekening en ratificatie van de overeenkomst

De minister laat daarbij nog opmerken dat het vandaag ter bespreking voorliggende verdrag, reeds op 1 november 1999 in werking is getreden. Op dat ogenblik was namelijk het vereiste minimumaantal ratificaties (waarvan minstens zeven door Afrikaanse staten en zeven door Euraziatische staten) bereikt. Slechts luttele dagen later vond ook reeds de eerste bijeenkomst van de partijen plaats te Kaapstad. Tijdens deze bijeenkomst werd onder andere besloten het verdragssecretariaat te integreren in UNEP (United Nations Environment Programme) en dit samen met de Conventie van Bonn en enkele andere “regional agreements” te huisvesten in Bonn.

Het territoriale werkingsgebied van de overeenkomst bestrijkt niet minder dan 117 landen in Afrika, Europa, Noord-Amerika en het Midden-Oosten. Het is dan ook enigszins bedroevend te moeten vaststellen dat – status september 2002 – slechts 38 landen formeel lidstaat zijn geworden (d.w.z. de ratificatieprocedure hebben afgerond) bij de overeenkomst inzake de bescherming van Afrikaans-Euraziatische trekkende watervogels. Een hele reeks andere landen, waaronder België, hebben de overeenkomst wel ondertekend, maar nog niet geratificeerd. Dienaangaande wijst de minister erop dat alle lidstaten van de Europese Unie ondertussen geratificeerd hebben, dan wel hun ratificatieprocedure lopende hebben. Zodra dit voor alle EU-lidstaten zal gebeurd zijn, zal ook de Europese Commissie de overeenkomst ratificeren. Die laatste procedure is ondertussen overigens ook reeds opgestart.

De minister kan daarbij niet genoeg benadrukken dat Vlaanderen, alleen al door zijn geografische ligging, rechtstreeks betrokken partij is. Door zijn ruimtelijke situering binnen het door de overeenkomst bestreken gebied, vormt Vlaanderen zelfs een zogenaamde “major link” voor de trekkende watervogels binnen het verspreidingsgebied.

I.4. Werking van de overeenkomst

De minister wijst er verder op dat de overeenkomst inzake bescherming van Afrikaanse en Euraziatische trekkende watervogels bestaat uit respectievelijk de eigenlijke tekst van de overeenkomst, en uit een zogenaamd actieplan dat de prioriteiten van uitvoering aangeeft.

De overeenkomst beoogt duidelijk de bescherming van trekkende watervogels en hun habitats, waarbij speciale aandacht zal besteed worden aan bedreigde soorten en aan soorten waarvan de mate en de aard van de bescherming niet gunstig is (cf. de artikelen II en III van de overeenkomst). Het hoeft daarbij geen betoog dat het doel van de overeenkomst hoofdzakelijk geïnspireerd is door ornithologische overwegingen.

De overeenkomst voorziet ook in coördinatie en gezamenlijke actie door de staten die zich binnen het trekgebied van de betreffende vogelsoorten bevinden : de reeds hoger genoemde “range states”. De verdragspartijen worden aangespoord om zich te engageren in een breed gamma van beschermingsmaatregelen die gedetailleerd beschreven staan in het omvattende actieplan.

Het lijkt volgens de minister geen twijfel dat dit actieplan – vervat in een Bijlage 3 bij de overeenkomst – het eigenlijke zwaartepunt van de overeenkomst vormt. In dit plan komen onderwerpen aan bod als het behoud van soorten en habitat, het beheer van menselijke activiteiten, onderzoek en wetenschappelijke bewaking, educatie en informatie. De overeenkomst beoogt duidelijk de bescherming van trekkende watervogels én hun habitats, evenals het duurzaam gebruik van deze laatste. Hierbij zal, zoals gezegd, heel in het bijzonder aandacht besteed worden aan bedreigde soorten en aan soorten waarvan de mate en de aard van de bescherming niet gunstig is.

Het actieplan is gericht op niet minder dan 172 soorten watervogels, die zijn opgenomen in Bijlage 2 bij de overeenkomst. Voor iedere soort werden verschillende deelpopulaties geïdentificeerd en per populatie wordt de huidige “conservation status” (de mate en aard van bescherming) aangegeven. Uit dit overzicht kan dan een rangorde van prioriteiten worden afgeleid. Het spreekt daarbij natuurlijk ook voor zich dat bij iedere te treffen maatregel ook de integraliteit van de trekroute (de zogenaamde “flyway”) van de populatie van die specifieke soort in ogenschouw genomen wordt. Enkel een dergelijke integrale benadering laat toe om de problemen over de hele lengte van de trekroute op

een adequate manier in kaart te brengen, teneinde op de meeste efficiënte manier te kunnen nagaan hoe een eventuele ongunstige situatie kan worden omgebogen tot een meer wenselijke situatie. Voor wat de eendachtigen (de Anatidae) betreft, werd reeds een compilatie van dergelijke informatie gepubliceerd. Voor de waadvogels is een soortgelijke publicatie in voorbereiding. Op basis van deze omstandige informatie worden dan specifieke acties uitgewerkt per soort of soortengroep.

I.5. Implementatie van de overeenkomst

Bij de tenuitvoerlegging van de overeenkomst vormt het actieplan, zoals gezegd, een belangrijk middel. De minister benadrukt daarbij nogmaals dat in het actieplan duidelijk wordt aangegeven dat de overeenkomst is gericht op : soortenbescherming, habitatbescherming, onderzoek en monitoring, voorlichting en educatie en het verminderen van schadelijke menselijke invloeden.

De meeste lidstaten voeren beschermingsmaatregelen uit op nationaal niveau. Sinds de in werking treding van deze overeenkomst beginnen meerdere landen echter meer actief te worden op het gebied van ondersteuning van en samenwerking in internationale projecten om acties grensoverschrijdend in uitvoering te brengen. Dit is logisch, aangezien ook de behandelde problematiek per definitie grensoverschrijdend is. Er werd een GEF-projectvoorstel (GEF staande voor Global Environment Facility) uitgewerkt waarvoor de VN 50 % van het budget toekent op voorwaarde dat de overige 50 % ingebracht wordt door de lidstaten. Waarbij de minister laat opmerken dat een groot deel van deze lidstaatsbijdrage reeds werd toegekend. Het totale project richt zich op het gehele werkgebied van de overeenkomst inzake de bescherming van Afrikaans-Euraziatische trekkende watervogels en besteedt voornamelijk aandacht aan “capacity building”, samenwerking op het gebied van onderzoek en monitoring, verbetering van de communicatie en sensibilisering binnen de verdragsregio.

Daarnaast zal circa 25 % van het budget besteedt worden aan demonstratieprojecten. Hiervoor zijn reeds tien projecten verspreid over de hele door het verdrag bestreken regio geselecteerd. Het doel van deze projecten is om kennis en ervaring uit te wisselen op gebied van specifieke beheersproblemen. Als voorbeelden hiervan haalt de minister aan : het omgaan met een "wetland" in de directe omgeving van de grote stad, de sensibilisering en opleiding van jagersverenigingen inzake de invoering van een verbod op het gebruik van loodproducten bij de jacht (dit lood is immers dodelijk

voor in wetlands levende vogels) en inzake de beperking van de jacht tijdens het trek- en broedseizoen in de hele trekzone.

Tijdens MOP2 (de tweede “Meeting of the Parties”) in september 2002 werd ook een samenwerkingsprogramma opgesteld tussen het nu voorliggende verdrag en Ramsar (zijnde de “Overeenkomst inzake watergebieden die van internationale betekenis zijn, in het bijzonder als woongebied voor watervogels”). Met actieplannen voor de uitvoering van maatregelen op het terrein in de trekzone van een aantal soortengroepen. Met dit programma wordt beoogd om op een geïntegreerde wijze de synergieën tussen beide overeenkomsten samen op het terrein in uitvoering te brengen en op basis hiervan 'voorbeeldprojecten' te realiseren.

I.6. Acties in Vlaanderen

De minister komt dan tot enkele acties die in Vlaanderen reeds gebeuren in het kader van de voorliggende overeenkomst. Diverse activiteiten komen immers reeds in aanmerking als zijnde een uitvoering van het actieplan.

Op het internationaal niveau bestaan de belangrijkste activiteiten in het technisch en financieel ondersteunen van de publicatie van de zogenaamde “Wader Atlas” (d.w.z. de atlas van de waadvogels). De publicatie hiervan is voorzien in de loop van 2003. Er wordt ook technische en financiële ondersteuning gegeven voor opleidingen voor het beheer van wetlands. Er is een bijdrage vanuit de natuursector in de uitwerking van een gemeenschappelijke strategie voor de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water voor waterrijke gebieden.

Nog op het internationaal niveau zijn ook een tweetal acties in voorbereiding. Vooreerst wordt er een voorstel uitgewerkt voor ondersteuning van demonstratieprojecten, gericht op sensibilisering, beheer van leefgebieden van trekvogelsoorten, educatie en monitoring. Tweedens wordt ook een bijdrage voorbereid voor technische en financiële ondersteuning van de publicatie “Birds in Europe” door Birdlife International, waarin specifieke aandacht gaat naar die watervogelsoorten – opgenomen in de bijlage bij de overeenkomst – die in Europa verblijven tijdens hun trek.

De minister komt daarna tot de acties in het kader van deze overeenkomst die zich louter op het Vlaamse vlak situeren. Ze verwijst daarbij onder andere naar : de monitoring in het kader van de Vlaamse broedvogelatlas, de inventarisatie en monitoring voor de bijzondere broedvogelatlas van

Vlaanderen, de technische en financiële ondersteuning voor monitoring van de witte ooievaar tijdens de trek. Dit laatste gebeurt in samenwerking met Natuurpunt v.z.w., dat instaat voor het aanbrengen van zendertjes, de opvolging via satellietsignalen en het opzetten van een website. Verder is er ook nog de uitvoering en monitoring van diverse beheers-overeenkomsten inzake weidevogels. Bij het beheer en de monitoring van de vogelrichtlijngebieden in het kader van de natuurrichtplannen wordt tevens rekening gehouden met de ecologische vereisten van “watergebonden” trekvogels. Terzake laat de minister overigens opmerken dat van verscheidene eendensoorten en sternenvogels meer dan 50 % van de hele populatie tijdens hun trek in de polders en de kustzone in Vlaanderen verblijft. Ook wordt er door talrijke vrijwilligers, zowel als door het Instituut voor Natuurbehoud, reeds lange jaren actief deelgenomen aan de jaarlijkse watervogeltellingen. En ten slotte spreekt het ook voor zich dat de Vlaamse overheid een gepaste invulling poogt te geven aan de bepalingen van de Kaderrichtlijn Water inzake de kwantiteit en de kwaliteit van de waterrijke gebieden. Een gegeven dat van primordiaal belang is voor de overlevingskansen en het gedrag van de betreffende trekvogels.

I.7. Bij wege van conclusie

Afsluitend wenst de minister ten slotte nogmaals nadrukkelijk te bevestigen dat er in Vlaanderen in wezen reeds heel veel zaken gerealiseerd werden en worden, die sowieso al kaderen in de nu voorliggende overeenkomst. Het ware dan ook goed dat een en ander nu ook officieel internationaalrechtelijk zou geformaliseerd worden door het goedkeuren van het ontwerp van decreet houdende instemming met de overeenkomst inzake de bescherming van Afrikaans-Euraziatische trekkende watervogels.

II. ALGEMENE BESPREKING

II.1. Tussenkomsten van de leden

A. Tussenkomst van de heer Stefaan Platteau

De heer Stefaan Platteau brengt in het midden dat het ter bespreking voorliggende onderwerp hem – en waarschijnlijk ook de hele commissie – bijzonder welgevallig is. Hij wijst er daarbij echter wel op dat tot in een min of meer recent verleden België geen al te beste reputatie had qua bescherming van vogels. Zo staat hem nog zeer levendig voor de geest dat er in de vroege jaren zeventig een grote

betoging tegen deze lakse Belgische houding was voor de Belgische ambassade in Kopenhagen. Ondertussen heeft zich echter duidelijk een kentering voorgedaan. Kentering waarvan het voorliggende verdrag het meest evidente bewijs is.

Terzake betreurt de heer Platteau echter wel dat, zelfs in een niet langer controversiële materie als deze, de ratificatieprocedure weer eens zo lang aansleept. Het betreffende verdrag dateert immers al van medio 1996. Deze – bijna traditionele – vertraging nog daargelaten, twijfelt de heer Stefaan Platteau er overigens niet aan dat dit verdrag wel degelijk een positieve impact zal hebben op de diverse hier genoemde populaties van trekkende watervogels.

Dat men niet op de goedkeuring van dit verdrag heeft gewacht om in Vlaanderen een en ander de facto reeds te realiseren, kan overigens ook de goedkeuring van de heer Platteau wegdragen. Zijns inziens zal onder de termen van het verdrag echter nog veel meer gerealiseerd kunnen worden, temeer daar men (in artikel V) ook een specifieke financieringsregeling voorziet voor de uitvoering van de verdragsdoelstellingen. Wanneer zowel het geld als de middelen er zijn, wordt immers veel mogelijk. Terzake had de heer Platteau echter wel graag wat meer vernomen over de concrete verdeelsleutel die zal worden toegepast op de betreffende financiële middelen. Gezien deze verdeelsleutel volgens de memorie van toelichting gebaseerd zou zijn op de traditioneel binnen de VN gehanteerde verdeelsleutels, zou het finale bedrag voor Vlaanderen immers wel eens relatief beperkt kunnen uitvallen. Hoe dan ook zal hiermee een beschermingsfonds kunnen worden gestijfd, dat sowieso omvangrijker zal zijn dan de disparate middelen waarover de verschillende lokale groepen en initiatieven momenteel beschikken.

Ook het feit dat aan dit verdrag een centraal secretariaat is verbonden, waar de middelen en de te nemen maatregelen op een geconcentreerde en gecoördineerde manier zullen worden besteed en geïmplementeerd, kan ten volle de goedkeuring van de heer Stefaan Platteau wegdragen. Eenzelfde positieve inschatting kan volgens de heer Platteau gemaakt worden voor wat de in het verdrag voorziene geschillenregeling betreft. Het gezond verstand dicteert immers dat men in deze eerst tot een minnelijke regeling probeert te komen en slechts in laatste instantie zijn toevlucht neemt tot de diensten van het Permanent Hof van Arbitrage in Den Haag.

Afsluitend drukt de heer Stefaan Platteau nogmaals zijn overtuiging uit dat het hier om een nuttig, noodzakelijk en werkbaar verdrag gaat. Uit zijn reizen naar West-Afrika heeft hij immers onthouden dat deze landen een immense rijkdom aan migrerende vogelpopulaties kennen. Om die biologische rijkdom aan trekvogels te behouden moeten de inwoners van die Afrikaanse landen ervan overtuigd worden deze vogels niet langer als jachtwild voor dagdagelijkse consumptie te beschouwen, maar moet anderzijds ook voorkomen worden dat deze diersoorten tijdens hun eigenlijke migratie gedeceimeerd raken.

Om al deze redenen zal de VLD-fractie dit ontwerp van decreet dan ook met enthousiasme, en zonder het minste voorbehoud, goedkeuren. Naar de toekomst toe wil de heer Platteau er bij de minister echter nogmaals op aandringen om dit soort van verdragen sneller door het parlement te loodsen.

B. Tussenkomst van de heer Miel Verrijken

De heer Miel Verrijken wenst de commissieleden te attenderen op een fundamentele tegenstrijdigheid, die zijns inziens karakteristiek is voor het politieke beleid van de groenen. Terzake verwijst hij meer bepaald naar zijn parlementaire tussenkomst van enkele maanden geleden in de discussie over de bouw van windmolenparken in zee. Project dat hij toen reeds heeft gebrandmerkt als onvoldoende wetenschappelijk onderbouwd en totaal ondoelmattig in zowel energetisch als ecologisch opzicht.

Het bewijs van dat laatste wordt hier vandaag geleverd door de minister zelf. Deze gigantische windmolenparken zullen de trekroutes van de betrokken vogelsoorten immers zwaar verstoren, met alle onvoorspelbare gevolgen vandien.

De op stapel staande projecten dreigen volgens de heer Verrijken nergens grotere ravages aan te richten dan in het Zwin, dat een van de oudste natuurreservaten van België is, en dat daarenboven volledig uit een privé-initiatief van de familie Lippens is gegroeid. Nog afgezien van de unitair-Belgische politieke opvattingen van graaf Lippens – opvattingen die de heer Verrijken volledig verwerpt – kan hem niet ontzegd worden dat hij de verdienste heeft om zowat op zijn eentje diverse vogelpopulaties in België voor uitsterven te hebben behoed.

Die realisatie dreigt nu volledig teniet gedaan te worden door het inplanten van windturbines op de aloude trekroutes van meerdere vogelsoorten. Die zee-windmolens bedreigen overigens ook nog op

een andere manier het voortbestaan van sommige van die trekvogelsoorten. Er mag immers van uitgegaan worden dat die windmolenparken het visbestand, en dan meer bepaald het tongbestand, erg ongunstig zullen beïnvloeden. En tijdens hun migratie zijn diverse soorten trekvogels net uitermate afhankelijk van het voor handen zijn van rijke visgronden.

Uit dit alles constateert de heer Verrijken dat het groene streven naar het oprichten van zoveel mogelijk windmolenparken in zee en het groene streven om dit verdrag goedgekeurd te krijgen fundamenteel tegenstrijdig zijn. Terzake verwijst hij ook naar Denemarken waar men, door scha en schande geleerd, zich al verplicht gezien heeft om een aantal nieuwe windmolens opnieuw af te breken wegens hun al te hinderlijk karakter.

Hij verzoekt de minister dan ook dringend om binnen haar partij tussen te komen, teneinde toch zeker geen windmolens op te richten op de zogenaamde “plaat van Knokke”. Dit zou immers de genadeslag kunnen zijn voor een van onze belangrijkste natuurreservaten, namelijk het Zwin (natuurreservaat dat het door diverse speculatieve drijfverijen overigens nu al niet gemakkelijk heeft).

Dit alles belet overigens niet dat het Vlaams Blok het nu voorliggende akkoord wel degelijk zal goedkeuren.

C. Tussenkomst van de heer Frans Ramon

De heer Frans Ramon verklaart dat Agalev dit ontwerp van decreet uiteraard met enthousiasme zal goedkeuren. Wanneer men zich de bescherming van soorten en hun habitats tot doel stelt, spreekt het immers voor zich dat zulks bijna per definitie binnen een internationale context dient te worden georganiseerd om echt effectief te zijn. Leefmilieu- en natuurbeschermingsproblemen zijn uit hun aard namelijk bijna altijd grensoverschrijdend. Bindende internationale afspraken dringen zich dan ook op.

In het verlengde hiervan drukt de heer Ramon echter wel zijn bezorgdheid uit over het feit dat van de betrokken 117 landen in Afrika, Europa, Noord-Amerika en het Midden-Oosten nog maar relatief weinig landen tot ratificatie zijn overgegaan. Dat er nog zoveel “achterblijvers” zijn, dreigt potentieel immers de werking van het verdrag uit te hollen. Het is relatief zinloos om soorten hier op de meest stringente manier te beschermen, wanneer ze elders nog als “loslopend wild” worden behandeld.

Daarnaast vindt de heer Frans Ramon het ook bijzonder positief dat Vlaanderen niet op de goedkeuring van dit verdrag heeft gewacht om de facto reeds invulling te geven aan de in het erbij horende actieplan vervatte acties (monitoring, telling, inventarisatie, e.d.m.).

Ook kan de heer Ramon zich niet voorstellen dat er in die Vlaamse actieplannen geen rekening zou worden gehouden met eventuele obstakels op de trekroutes van de betrokken vogelsoorten. Van de minister had hij terzake wel graag enige bevestiging gekregen.

Ter verduidelijking vraagt de heer Frans Ramon tenslotte ook enige nadere toelichting over de 50 % VN-betoelaging die in het verdrag wordt voorzien. Inzoverre hij de tekst correct heeft gelezen komt het hem immers voor dat deze 50 % slaat op de gezamenlijke Belgische inspanningen. Van de minister had hij dan ook graag vernomen wat dat precies betekent in de context van de specifiek door Vlaanderen ondernomen acties ?

II.2. Replieken van de minister

A. Reputatie van België inzake vogelbescherming

In haar antwoord bevestigt de minister vooreerst dat de Belgische situatie m.b.t. de bescherming van vogelsoorten ondertussen inderdaad drastisch verbeterd is. Het enige nog resterende discussiepunt van een zekere envergre met de internationale gemeenschap, betreft de kwestie van de vinkenvangst. Op expliciete vraag van dit parlement had de minister terzake een besluit genomen, dat echter door de Raad van State verworpen is, precies op grond van zijn strijdigheid met de internationale regelgeving op het vlak van vogelbescherming. Als reactie daarop is nu dan ook een wetenschappelijk onderzoek gestart om na te gaan op welke manier een en ander misschien toch kan ingepast worden in de internationale regelgeving.

B. Duur van de goedkeurings- en ratificatieprocedure

Voor wat het probleem van de lange duur van de goedkeurings- en ratificatieprocedure van dit verdrag betreft, kan de minister zich zeer wel terugvinden in het ongenoegen van de heer Platteau. Ten algemenen titel is dit inderdaad een oud zeer, dat – om diverse redenen – blijkbaar maar moeilijk geremedieerd kan worden. In dit specifieke geval zou één van de oorzaken van de vertraging te vinden zijn in het feit dat er zeer veel discussie geweest is met het federale niveau over het al dan

niet gemengd karakter van dit verdrag. Het hoeft daarbij geen betoog dat dergelijke bevoegdheidsdiscussies erg tijdrovend zijn en daardoor doorgaans ook niet snel opgelost raken. Anderzijds wijst de minister er op dat de Vlaamse overheid ook niet gewacht heeft op de goedkeuring van dit verdrag om reeds de nodige acties te ondernemen op het terrein. De facto heeft Vlaanderen zich dus al ten volle ingeschreven in de doelstellingen van deze overeenkomst. De eventuele negatieve effecten die voortvloeien uit de trage procedurale afwikkeling van dit verdrag zijn derhalve dan ook erg beperkt.

C. Centraal secretariaat en centrale projectbetoelaging

Met betrekking tot de secretariaatsfunctie, kan de minister bevestigen dat er voor het verdrag één centraal secretariaat is, dat gevestigd is in Bonn. Het is ook daar dat de financiële middelen ter implementatie van dit verdrag worden samengebracht om daarna te worden toebedeeld aan diverse projecten naar rato van een financiering ten belope van 50 % van het projectbedrag.

Specifiek voor wat die projectbetoelaging betreft, is dat de zaak in haar globaliteit wordt bekeken. Er zijn m.a.w. geen vooraf voorbehouden nationale quota. Men neemt integendeel de integraliteit van het geografische werkingsgebied van het verdrag in ogenschouw (d.w.z. 117 landen verspreid over Afrika, Europa, Noord-Amerika en het Midden-Oosten), teneinde na te gaan welke projecten meest in aanmerking komen voor, of meest behoefte hebben aan, co-financiering. In het huidige stadium gaat daarbij bijzondere aandacht naar de financiering van demonstratieprojecten met een hoge voorbeeldwaarde. Op die manier wordt alles dus op een efficiënte manier centraal geregeld.

Dienaangaande drukt de minister ook haar overtuiging uit dat het er daarbij vooral op aan zal komen om projecten te financieren in landen waar dit thema absoluut niet voor de hand liggend is. Ze denkt daarbij in de eerste plaats aan een aantal Afrikaanse landen waar de betrokken vogelsoorten traditioneel – of soms uit pure noodzaak – deel uitmaken van het voedingspatroon van de lokale bevolking. Als men in die landen de betrokken trekvogels doodt, gebeurt dat dus vaak uit pure noodzaak. Iets wat men maar moeilijk kan counteren met louter ecologische argumenten. Dit bewijst overigens dat er aan deze problematiek heel wat facetten zitten, die elk op zich soms een specifieke aanpak vergen. Mee daarom pleit ze ervoor om in de eerste plaats aan deze landen een helpende

hand te reiken. Het verdrag staat of valt immers met een integrale uitvoering ervan in de landen van het Noorden, zowel als in de landen van het Zuiden. Als men niet overal eenzelfde lijn aanhoudt, wordt het systeem zo lek als een mandje.

D. Mogelijke interferenties tussen trekroutes en windmolenparken

Met betrekking tot de tussenkomsten over de mogelijke interferenties van het plan om windmolenparken te bouwen in zee met de trekroutes van de onder het verdrag vallende watervogels, wijst de minister erop dat over deze trekroutes reeds heel wat wetenschappelijk onderzoek werd verricht, en dit zowel op internationaal als op louter Vlaams vlak. In het licht van de veelheid aan gegevens die al dat onderzoekswerk heeft opgeleverd, kan de minister de commissieleden (zonder zich hier en nu diepgaand over het concrete dossier te willen of kunnen uitspreken) verzekeren, dat er naar aanleiding van de desbetreffende MER (milieueffectrapportage) wel degelijk is nagegaan of de voorziene plaatsen van inplanting van de geplande windmolenparken verenigbaar zijn met de bestaande trekroutes. De minister verwijst de commissieleden terzake ook naar een aantal tussenkomsten in de Commissie voor Leefmilieu, waar deze bezorgdheid reeds eerder werd geuit. Desgewenst verklaart de minister zich overigens bereid om op een later tijdstip, en eventueel in een andere commissie, nog eens uitvoeriger op deze kwestie in te gaan.

De minister wijst er verder op dat deze discussie niet beperkt is tot de verenigbaarheid van windmolenparken en trekroutes van bepaalde vogelpopulaties. Een gelijkaardige discussie wordt met name gevoerd in verband met een andere alternatieve energiebron, te weten : waterkrachtcentrales. Deze kunnen immers potentieel een negatieve impact hebben op bepaalde vispopulaties.

Kernachtig samengevat komt de problematiek er steeds op neer dat we in een heel klein land en een heel kleine regio leven, waar heel veel zaken en problemen noodgedwongen met elkaar interfereren. Een situatie die de keuze voor alternatieve energiebronnen, als daar zijn wind- en watermolens, niet altijd evident maakt. Dat soort van belangenconflict en permanente afweging is evidentierwijze een heel stuk minder acuut in landen als Noorwegen en Zweden, waar men – door de langere kustlijn – de ruimte heeft om zonder al te veel problemen een en ander met elkaar te verzoenen. Hoe dan ook gaat de minister ervan uit dat bij de MER over de windmolenparken voor onze kust,

terdege rekening is gehouden met de bekende trekroutes.

Met betrekking tot het Zwin beaamt de minister ten volle dat dit – uit een privé-initiatief ontstane – reservaatgebied van uitzonderlijke waarde is voor de watervogelpopulaties in Vlaanderen. De bijna-uniciteit van het Zwin illustreert echter meteen ook de uiterst onzorgvuldige manier waarop we in Vlaanderen in het verleden zijn omgegaan met onze beperkte kustzone.

In dat licht bezien is de minister dan ook niet bijster overtuigd van de volle oprechtheid van de kustburgemeesters wanneer deze bezwaren uiten tegen de windmolenparken in zee. De ecologische bezwaren die nu worden geformuleerd door de lokale besturen speelden immers blijkbaar in het geheel geen rol toen het erop aan kwam het immobielienpatrimonium aan de kust verder te ontwikkelen.

Het valt overigens ook op dat enkel de Vlaamse kust nagenoeg volledig dichtgebouwd is geworden. Dit in tegenstelling tot zowel de Nederlandse als de Franse kusten die men al bij al nog vrij intact heeft weten te houden. Met name de Nederlanders zijn bijzonder zorgvuldig en planmatig omgegaan met bebouwing aan hun kust- en waterlijn. In vergelijking met die twee kuststroken, mag de Vlaamse kust dan ook zondermeer betiteld worden als een schoolvoorbeeld van strookverstoring.

In de marge hiervan wijst de minister de commissieleden er nog op dat er aan onze kust (bijvoorbeeld aan het militair domein in Lombardsijde) ondertussen wel volop pogingen worden ondernomen tot herstel van het gradiënt tussen zee, strand, duin en polder. Daartoe worden bepaalde stukken grond zelfs opnieuw volledig bebouwingsvrij gemaakt. Kwestie van de fauna en flora opnieuw volop kansen te geven.

E. Reeds lopende Vlaamse acties die passen in het verdragskader

Inzake de de facto invulling die Vlaanderen nú reeds aan het voorliggende verdrag geeft, wijst de minister erop dat het zeer moeilijk, zoniet onmogelijk, is om al de terzake relevante acties op te sommen. Door zijn zeer brede werkingsveld kunnen immers de meest uiteenlopende acties gelieerd worden aan dit verdrag. De quasi-integraliteit van het natuurbeleid komt zo in aanmerking als uitvoeringsmodaliteit van het verdrag. De minister denkt daarbij meer specifiek aan het Vlaamse weidevogelbeleid, de beheersovereenkomsten die terzake

worden afgesloten met landbouwers en de beschermende maatregelen in de vogelrichtlijngebieden.

Hoewel dit alles enigszins fragmentair mag lijken, is het volgens de minister toch van het grootste belang dat er op een aantal plaatsen in Vlaanderen toevluchtsoorden worden gecreëerd of gehandhaafd, die als evenzovele stapstenen, of zelfs nestplaatsen, kunnen fungeren voor migrerende vogelsoorten. Een zeer goed voorbeeld hiervan zijn de Bourgoyen-Ossemers. Het betreft hier een net buiten Gent gelegen “stadsnatuureservaat” van internationaal belang. Verbazingwekkend aan dit domein is vooral het feit dat hier, ondanks zijn ligging aan de rand van een dicht bebouwd gebied, jaarlijks toch duizenden vogels neerstrijken. Dit bewijst dat het mogelijk is om, zelfs in een sterk verstedelijkt gebied, toch nog beschutte plekken tot stand te brengen voor op doortocht zijnde vogelsoorten. In meer algemene zin is het dus wel degelijk zinvol en belangrijk om zelfs kleine stukjes “wetland” te bewaren en te beschermen. Een degelijke en effectieve bescherming van dergelijke kleine gebiedjes is om voor de hand liggende redenen echter niet altijd gemakkelijk te realiseren.

Afsluitend verheugt de minister zich ten slotte over de ruime mate van instemming, die ze in de commissie meent te mogen vaststellen met dit verdrag.

III. STEMMINGEN

III.1. Artikelsgewijze stemming

Artikel 1

Ter stemming gelegd wordt het eerste artikel van het ontwerp van decreet aangenomen bij unanimité van 9 stemmen.

Artikel 2

Ter stemming gelegd wordt daarna ook het tweede artikel van het ontwerp van decreet aangenomen bij unanimité van 9 stemmen.

III.2. Stemming over het geheel

In zijn geheel ter stemming gelegd, wordt het ontwerp van decreet houdende instemming met de overeenkomst inzake de bescherming van Afri-

kaans-Euraziatische trekkende watervogels en de bijlagen 1, 2 en 3, ondertekend in Den Haag op 15 augustus 1996, eveneens aangenomen bij unanimité van 9 stemmen.

De verslaggever,

De voorzitter,

Stefaan PLATTEAU Luc VAN DEN BRANDE